

CEGESOMA - Rijksarchief

NIEUWSBRIEF

Nr 110 - Februari 2026

AGENDA

DE SPOOKTREIN VAN SEPTEMBER 1944

Dimitri Roden geeft op 1 maart 2026 om 11.00u in Train World een lezing in het Nederlands over de spooktrein, een symbool van het verzet van de spoorwegmensen tegen de bezetter.

► Lees meer

LEZING - CONFÉRENCE

DE SPOOKTREIN VAN
SEPTEMBER 1944LE TRAIN FANTÔME DE
1944

DOOR/ PAR DIMITRI RODEN

1/03/2026, 11u NL – 14u30 FR

BELGISCHE AGENTEN-PARACHUTISTEN, 1940-1945

Maak op 25 maart 2026 om 14 u kennis met een uitzonderlijk werk dat een nieuw licht werpt op het verzet in België en de geheime oorlog vanuit Londen. Marie Marchand, Jean-Claude Maréchal en Peter Verstraeten worden geïnterviewd door Fabrice Maerten.

► Lees meer

NIEUWS

OVERBRENGING VAN ARCHIEVEN VAN HET VERZET

Een deel van de fondsen gevormd door de Witte Brigade, Les Affranchis, Service D, de Nationale Unie van de Sluikpers, Les Insoumis, de Belgische Militaire Weerstandorganisatie en de Nationale Koninklijke Beweging zijn voortaan raadpleegbaar in het depot Cuvelier.

► Lees meer

DE SOCIALE PARTNERS TIJDENS WOII

Een tentoonstelling over de sociale partners tijdens de Tweede Wereldoorlog en hun essentiële bijdrage aan de ontwikkeling van de sociale zekerheid en het sociaal overleg in het naoorlogse België is te zien tot einde januari 2027 bij de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

► Lees meer

PUBLICATIES

TOPONYMIE VAN BRUSSEL

Niet te missen: de presentatie van een boek over straatnamen als kwesties van macht en urbanisatie; een databank over straatnaamkunde in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en een reeks conferenties en cursussen in het Collège Belgique.

► Lees meer

Verzameling archiefstukken van particulieren van
het CEGESOMA

Aanwinsten 2018-2023

1890-2021 (vnl. jaren 1930-1940)

GERTJAN DESMET

INVENTARIS VAN PERSOONSARCHIEVEN

Een dagboek, een pak brieven, enkele foto's... Ontdek hun rijkdom in de inventaris van de persoonsarchieven verworven door het CegeSoma van 2018 tot 2023.

► Lees meer

Luchtvaartsquare 29 / B-1070 Brussel / België
Copyright © CegeSoma / Rijksarchief, alle rechten voorbehouden

[Home](#) » [Event](#) » De Spooktrein van september 1944

De Spooktrein van september 1944

Wereldoorlog II [Conferentie](#) LEZING - CONFÉRENCE**DE SPOOKTREIN VAN
SEPTEMBER 1944****LE TRAIN FANTÔME DE
1944**DOOR/ PAR *DIMITRI RODEN*

1/03/2026, 11u NL – 14u30 FR

In het kader van de lezingenreeks over de geschiedenis van de Belgische spoorwegen tijdens de Tweede Wereldoorlog geeft [Dimitri Roden](#) (UGent- CegeSoma/Rijksarchief), lid van [het Netwerk Verzetsgeschiedenis](#), op **1 maart 2026 om 11 uur in Train World een lezing over de Spooktrein van september 1944.**

“In het voorjaar van 1944 zitten de strafinrichtingen in bezet België overvol met politieke gevangenen en verzetsstrijders. Om te voorkomen dat zij bij de bevrijding opnieuw in actie zouden komen, organiseert de Duitse bezetter op haastige wijze een reeks grootschalige deportaties naar de kampen in het Reich. Het zal gaan om de laatste deportaties van onder andere politieke gevangenen tijdens de bezetting van België. Op 2 september 1944 – een paar dagen voor de bevrijding van Brussel – vertrekt een trein vanuit Brussel-Zuid. De trein was door de Duitsers opgevorderd en moest 1500 politieke gevangenen uit de gevangenis van Sint-Gillis naar hun dood deporteren. De trein werd getrokken door een locomotief Type 12. Door de trein opzettelijk te vertragen en te saboteren, geraakt de trein nooit tot in Duitsland. Zo werden de levens van de 1500 gevangenen gered. Sindsdien staat de trein bekend als de ‘spooktrein’ en is het symbool geworden van het verzet van de spoorwegarbeiders tegen de bezetter.” (cfr Website Train World)

01/03/2026 - 11:00

PRAKTISCHE INFORMATIE

Waar: Train World, Prinses Elisabethplein 5 - 1030 Schaarbeek (afspraak in Zaal Pays de Waes, 1ste verdiep Grote Lokettenzaal)

Wanneer: 01.03.2026 om 11 uur.

Prijs: 5 € toegangsbewijs alleen voor de lezing (zonder toegang tot het museum) ; € 18 toegangsbewijs voor de lezing en toegang tot het museum. We accepteren Article 27 en Vakantieparticipatie, op vertoon van een geldig bewijs aan de kassa. Neem in dit geval vooraf contact met ons op via e-mail op info@trainworld.be

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Nederlands

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Event](#) » De geheime oorlog van de Belgische agenten-parachutisten 1940-1945

De geheime oorlog van de Belgische agenten-parachutisten 1940-1945

Ontmoeting Publieksgeschiedenis (2026-1)

Wereldoorlog II [Conferentie](#)

Conferentie (in het Frans) met als gasten

Marie Marchand, Jean-Claude Maréchal en Peter Verstraeten

Een gesprek onder leiding van Fabrice Maerten

Wat als één van de stoutmoedigste hoofdstukken van de Tweede Wereldoorlog nog grotendeels ontdekt moet worden?

Voor de eerste Ontmoeting Publieksgeschiedenis van 2026 heten het CegeSoma en de vzw 'De Vrienden van het CegeSoma' u van harte welkom op de voorstelling van het boek '*La guerre secrète des agents parachutistes belges*,

1940-1945 door Marie Marchand, Jean-Claude Maréchal en Peter Verstraeten.

Tussen juni 1940 en mei 1945 (en voor sommige missies zelfs nog daarna) werden 333 Belgische agenten (of personen die voor Belgische diensten werkten) boven Europa gedropt of op het continent geïnfiltreerd met een mandaat van de Britse, Belgische en Amerikaanse geheime diensten. Het doel: inlichtingen vergaren propaganda- en sabotageacties uitvoeren, de verbinding tussen het lokaal verzet en de geallieerde autoriteiten verzekeren, piloten en verzetslui helpen ontsnappen naar het Verenigd Koninkrijk en de verzetsorganisaties en werkweigeraars financieel en materieel ondersteunen. Hun inzet heeft de geallieerde strategie mee onderbouwd en heeft concreet bijgedragen tot de bevrijding van Europa.

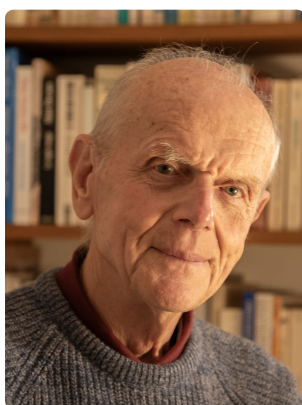
Dit werk is het resultaat van diepgaand onderzoek in de Belgische, Britse, Amerikaanse en Duitse archieven. Honderden persoonsdossiers werden uitgepluisd in de *National Archives* (Kew, Londen), het Algemeen Rijksarchief in België, de militaire archieven in Evere en de rijke fondsen van het *SOE* en van de Staatsveiligheid, die in het CegeSoma worden bewaard. Door die samen te brengen en te analyseren konden voor elke agent de volgende gegevens worden opgespoord: herkomst en beroep, ontsnapping uit België, inlijving, opleiding in Groot-Brittannië, opdracht(en) en later parcours.

Het boek omvat twee grote delen. Het eerste deel verduidelijkt de context en de structuren (Britse en Belgische diensten), hun onderlinge relaties, de opleiding van de agenten, de risico's ivm het Duitse repressieapparaat, de rol van de ontsnappingslijnen, speciale acties en zelfs de diensten die na de bevrijding werden opgezet. Het tweede deel beschrijft de uitgevoerde missies in chronologische volgorde in het ruimere kader van de oorlog, de belangrijke internationale ontwikkelingen en de inspanningen van de Belgische regering in ballingschap in Londen.

Wij nodigen u uit om dit uitzonderlijk werk op 25 maart 2026 te komen ontdekken in het CegeSoma tijdens een gesprek gemodereerd door Fabrice Maerten. Hij zal met de auteurs van gedachten wisselen over wat er zich achter de schermen heeft afgespeeld tijdens hun onderzoek, het parcours van de agenten en de historische uitdagingen die dit boek oproept. Het boek is niet alleen een eerbetoon, maar ook een essentieel referentiewerk en werpt een nieuw licht op het verzet in België en de geheime oorlog vanuit Londen.

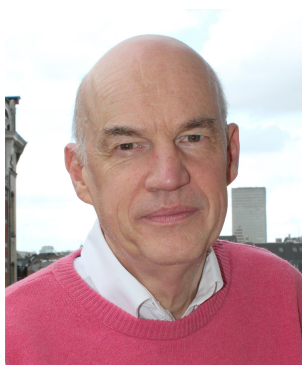
Marie Marchand is sinds 2016 gepensioneerd als arts interne geneeskunde. In 2015 sloot ze zich aan bij de 'Broederschap van Parachutisten' waarvan haar vader Georges Marchand (1911–1990) eveneens lid was. Sinds 2017 werkt ze samen met Jean-Claude Maréchal en Peter Verstraeten aan het onderzoek naar de speciale agenten.

Jean-Claude Maréchal is het petekind van Charles Hoyez, die in maart 1944 gedropt werd om het hoofd van het Geheim Leger bij te staan en die ongeveer een jaar later in Duitsland verdween. Hij studeerde Germaanse filologie aan de ULiège, werd leraar, vertaler bij de Europese Unie en ten slotte attaché bij een economische dienst. Hij is de auteur van een biografie van Charles Hoyez: *'Un Agent parachutiste dans l'Histoire'* (EME 2016).

Industrieel ingenieur **Peter Verstraeten** interesseert zich al ongeveer twintig jaar voor de geschiedenis van de agenten-parachutisten en de ontsnappingslijnen. Hij leverde bijdragen aan een tiental publicaties over dit onderwerp. Hij is lid van de raad van bestuur van de 'Broederschap van Parachutisten'.

Fabrice Maerten is doctor in de geschiedenis van de *UCL*. Hij onderzoekt vooral de geschiedenis van het verzet in België tijdens de Tweede Wereldoorlog. Als verantwoordelijke voor valorisatie van de collecties van het CegeSoma, coördineert hij ook het online platform 'Resistance in Belgium' en schreef hij het boek '*Was opa een held? Speuren naar mannen en vrouwen in het verzet tijdens WOII*' (2020).

25/03/2026 - 14:00 – 15:30

PRAKTISCHE INFO

Waar: Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel

Wanneer: Woensdag 25 maart 2026 (14u00 – 15u30)

Inschrijving verplicht: isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11

Bijdrage: € 5,00 (ter plaatse te betalen)

Geïnteresseerden kunnen het boek '*La guerre secrète des agents parachutistes belges, 1940-1945*', Marie Marchand, Jean-Claude Maréchal & Peter Verstraeten, Weyrich, 2025, 289 blz. (€ 50,00) ter plaatse aankopen.

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Frans

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [News](#) » Verhuizing van verzetsarchieven van het CegeSoma naar het depot Cuvelier (ARA2)

Verhuizing van verzetsarchieven van het CegeSoma naar het depot Cuvelier (ARA2)

Het CegeSoma heeft een aantal verzetsarchieven van de Luchtvaartsquare naar [het depot Joseph Cuvelier \(ARA2\), Hopstraat 26-28 in 1000 Brussel verhuisd](#). Ze vervolledigen daar de andere archiefcollecties van het CegeSoma. Deze verhuizing betreft (delen van) de fondsen samengesteld door de Witte Brigade, Les Affranchis, de Service D, de Nationale Unie der Sluikpers, Les Insoumis, de Belgische Militaire Weerstandorganisatie en de Nationale Koninklijke Beweging. Die archieven kunnen vanaf nu geraadpleegd worden.

Ze waren in het CegeSoma (Luchtvaartsquare) gebleven om gegevens uit te coderen voor [Resistance in Belgium, de nationale database over het verzet in België](#).

[Het overgrote deel van de archieven van het CegeSoma kan voortaan dus geraadpleegd worden in de leeszaal van het depot Cuvelier](#). Er zijn erg veel aanvragen; we raden u daarom aan verschillende weken op voorhand te reserveren.

De volgende archieven van het CegeSoma kunnen nog altijd in de leeszaal van het CegeSoma (Luchtvaartsquare, 29 - 1070 Brussel) ingekeken worden:

- De archieven die door het CegeSoma zelf werden samengesteld, zoals de interviews van zijn eigen onderzoekers, de documenten aangaande de enquêtes van het Studiecentrum, ...
- De dossiers van de Inlichtings- en Actieagenten (SRA = AA1333)

Om die dossiers in het CegeSoma te consulteren, moet u altijd minstens 6 dagen vooraf een plaats in [onze leeszaal aan de Luchtvaartsquare 29 in 1070 Anderlecht](#) reserveren [via de online kalender](#). U kunt via dit systeem zelf een datum kiezen en ontvangt automatisch een mail ter bevestiging.

Ander nieuws

[De Brusselse toponymie gisteren en morgen](#)

[Nieuwe inventaris van de verzameling archiefstukken van particulieren van het CegeSoma: aanwinsten 2018-2023!](#)

[Willem Meyers heeft ons verlaten ...](#)

[Vier nieuwe projecten voor het CegeSoma !](#)

[Wil je je papieren collectie van het BTNG of van de BEG aanvullen?](#)

[Verslag van de studiedag Jonge Historici - Promotie 2025](#)

[Nieuwe oproep aan vrijwilligers](#)

[Ctrl-Alt-History: \(Digital\) Humanities meets AI](#)

[Nieuws over de leeszaal van het CegeSoma](#)

[Looted Art and the Art Market: Nazi Art Theft in Belgium, Europe, and its aftermath](#)

[De weerstanders door de sluikpers op het online platform Resistance in Belgium!](#)

© **CegeSoma** | **Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht** | **02 556 92 11**

[Home](#) » [Event](#) » Een tentoonstelling over de sociale partners tijdens de oorlogsjaren

Een tentoonstelling over de sociale partners tijdens de oorlogsjaren

Wereldoorlog II [Tentoonstelling](#)

Woensdag 4 februari 2026 opende in de inkomhal van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) een tentoonstelling over de sociale partners tijdens de oorlogsjaren. De tentoonstelling is een initiatief van het Nationale Arbeidsraad. Bij de realisatie speelde het CegeSoma een belangrijke rol. Voor de tentoonstelling werd materiaal uit verschillende depots van het Rijksarchief gebruikt.

Meer dan 80 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog herdenkt deze tentoonstelling de situatie van de sociale partners tijdens de oorlogsjaren en hun essentiële bijdrage aan de ontwikkeling van de sociale zekerheid en het sociaal overleg in het naoorlogse België. De tentoonstelling is opgebouwd rond vier thema's : oorlog en bezetting; het Sociaal Pact; de uitbouw van de sociale zekerheid en de uitbouw van het sociaaleconomisch overleg na de bevrijding.

De tentoonstelling werd geconcipeerd door Dirk Luyten (CegeSoma), Peter Heyrman (Kadoc-Kuleuven) en Luc Peiren (AMSAB-ISG), die ook het tentoonstellingsmateriaal – foto's, affiches, teksten – verzamelden. Dit alles gebeurde in nauwe samenwerking met de sociale partners vertegenwoordigd in de Nationale Arbeidsraad.

Een deel van het materiaal komt uit de bibliotheek, archief en fotocollectie van het CegeSoma, uit het archief van de Dienst Oorlogsslachtoffers en het depot Cuvelier. De bijdrage van het depot Cuvelier was essentieel om, via het archief van het Centraal Nijverheidscomité/Verbond der Belgische Nijverheid, in te zoomen om op de rol van de centrale werkgeversorganisatie, de voorloper van het huidige Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO).

De FOD WASO stond in voor de visuele presentatie en materiële realisatie van de tentoonstelling, die van 5 februari 2026 tot 31 januari 2027 van maandag tot vrijdag tussen 9 uur en 17 uur te bekijken is in de inkomhal van het gebouw van de FOD WASO, Ernest Blerotstraat 1 1070 Brussel, niet ver van het CegeSoma. De inkom is gratis.

05/02/2026 - 09:00 – 31/12/2026 - 17:00

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [News](#) » De Brusselse toponymie gisteren en morgen

De Brusselse toponymie gisteren en morgen

Op 14 november 2024 vond in het CegeSoma/Rijksarchief een studiedag plaats over de Brusselse toponymie op initiatief van het Brussels Studies Institute (BSI), het interdisciplinair netwerk van de « Etudes bruxelloises (EBxl) » en het CegeSoma/Rijksarchief.

Een boek

Deze bijeenkomst wordt vandaag met een aantal initiatieven voortgezet, te beginnen met de publicatie van « Les noms de lieux à Bruxelles. Enjeux passés et présents » (onder redactie van Iadine Degryse, Benjamin Wayens, Chantal Kesteloot, Dennis De Vriese en Matthijs Degraeve). Een twintigtal auteurs hebben aan dit boek meegewerkt. Het was de bedoeling de vaak anekdotische benadering van het toponymisch onderzoek te overstijgen en duidelijk te focussen op de machtsverhoudingen en stedenbouwkundige aspecten die uit straatnamen blijken. Welke thema's, evenwichten en territoriale logica tekenen zich af bij de studie van de straatnamen? Hoe wordt de naamgeving van de haltes van MIVB, TEC, De Lijn en NMBS gestructureerd? Worden de toponiemen gestandaardiseerd? Hoe werkt de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie? Hoe, wanneer en door wie worden straatnamen gekozen?

[Het boek wordt op maandag 23 maart om 17u. voorgesteld tijdens een zitting in het Museum van de Stad Brussel](#)

[aan de Grote Markt](#). Het aantal plaatsen is beperkt, dus [schrijf u vlug in via deze link](#) als u erbij wil zijn. Stuur dit bericht gerust door naar eventueel geïnteresseerde vrienden en kennissen.

Een database

Tijdens de voorstelling wordt tevens de database « OdonIris » gelanceerd, gewijd aan de straatnamen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor elk van de 5.099 unieke straatnamen werden een aantal gegevens geselecteerd. Dit instrument kan vrij geraadpleegd worden en zal nog worden aangevuld naarmate het onderzoek vordert.

Een lessen- en lezingenreeks aan het Collège Belgique

Daarnaast zullen sommige hoofdstukken van het boek ook aan bod komen in het kader van een lessen- en lezingenreeks aan het Collège Belgique. [U vindt alle details hierover op deze webpagina](#). Ook hiervoor kunt u zich inschrijven en vrienden en kennissen uitnodigen.

Ander nieuws

[Verhuizing van verzetsarchieven van het CegeSoma naar het depot Cuvelier \(ARA2\)](#)

[Nieuwe inventaris van de verzameling archiefstukken van particulieren van het CegeSoma: aanwinsten 2018-2023!](#)

[Willem Meyers heeft ons verlaten ...](#)

[Vier nieuwe projecten voor het CegeSoma !](#)

[Wil je je papieren collectie van het BTNG of van de BEG aanvullen?](#)

[Verslag van de studiedag Jonge Historici - Promotie 2025](#)

[Nieuwe oproep aan vrijwilligers](#)

[Ctrl-Alt-History: \(Digital\) Humanities meets AI](#)

[Nieuws over de leeszaal van het CegeSoma](#)

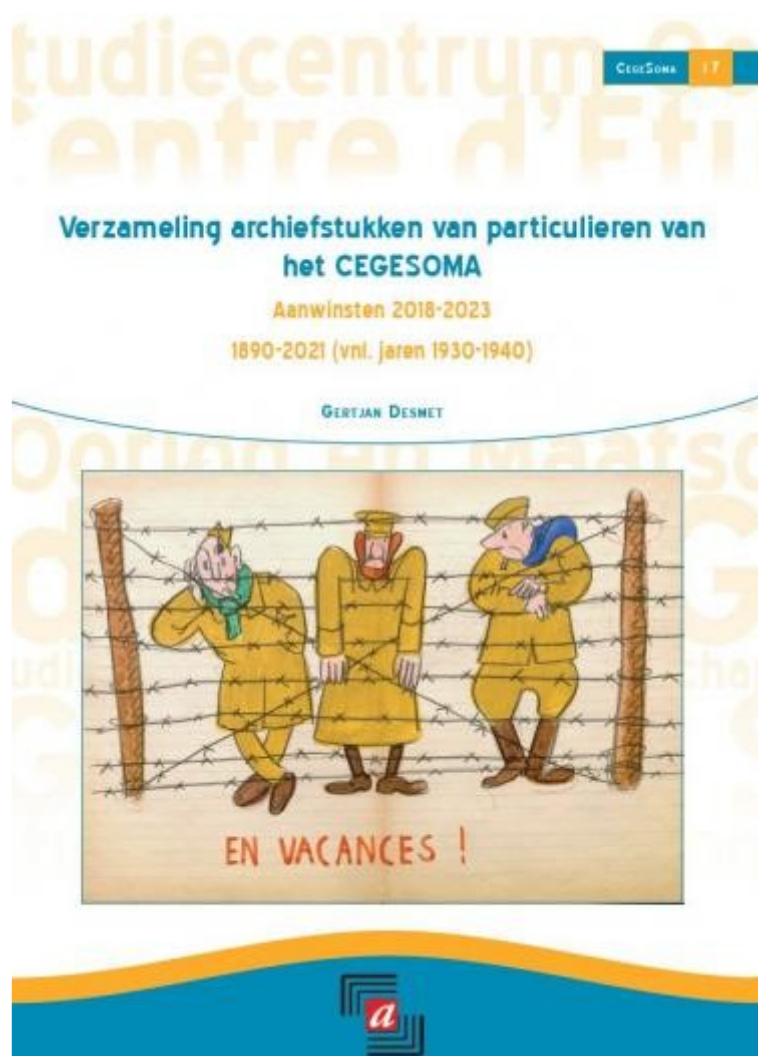
[Looted Art and the Art Market: Nazi Art Theft in Belgium, Europe, and its aftermath](#)

[De weerstanders door de sluikpers op het online platform Resistance in Belgium!](#)

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [News](#) » Nieuwe inventaris van de verzameling archiefstukken van particulieren van het CegeSoma: aanwinsten 2018-2023!

Nieuwe inventaris van de verzameling archiefstukken van particulieren van het CegeSoma: aanwinsten 2018-2023!

Jaarlijks ontvangt CegeSoma tientallen nieuwe archieven van personen of organisaties, die één of andere link vertonen met de grote conflicten van de 20ste eeuw: verzetslui, collaborateurs, krijgsgevangenen, burgers die zich proberen staande te houden in het oorlogsgeweld, en alles daartussen.

Vaak gaat het om slechts één of een handvol stukken – een dagboek, een pakje brieven, enkele foto's – geschonken door nabestaanden. Het beheer van dit soort kleine archiefjes is een uitdaging: hoe kan je losse stukken op een correcte maar tegelijk efficiënte manier bewaren in het depot, contextualiseren en ontsluiten?

Geïnspireerd door gelijkaardige collecties in andere afdelingen van het Rijksarchief - Archives de l'État, koos Gertjan Desmet ervoor om de stukken van particuliere personen te groeperen onder één collectie 'aanwinsten' met één inventaris – en dus niet als aparte 'blokken', elk met een volwaardige inventaris. Een enigszins arbitraire keuze, zeker, maar wel een ingegeven door pragmatiek en efficiëntie.

Op deze manier is het mogelijk om in een aanvaardbare termijn de vele losse documenten die wij elk jaar verwerven te ontsluiten, zodat het publiek ze kan komen raadplegen.

→ [Een eerste inventaris, waarin de stukken verworven in de periode 2018-2023 beschreven staan, is zopas verschenen en beschikbaar op AGATHA.](#) Het gaat om een kleine 4 strekkende meter, goed voor 528 bestanddelen gevormd door bijna 150 afzonderlijke archiefvormers - het resultaat van 85 aparte aanwinsten.

De komende weken zal Gertjan Desmet elke maandag een aspect of type bron uit deze verzameling illustreren. Volg ons op onze [LinkedIn-pagina](#) of op onze [Facebook-pagina](#) als u meer wilt weten...

Ander nieuws

[Verhuizing van verzetsarchieven van het CegeSoma naar het depot Cuvelier \(ARA2\)](#)

[De Brusselse toponymie gisteren en morgen](#)

[Willem Meyers heeft ons verlaten ...](#)

[Vier nieuwe projecten voor het CegeSoma !](#)

[Wil je je papieren collectie van het BTNG of van de BEG aanvullen?](#)

[Verslag van de studiedag Jonge Historici - Promotie 2025](#)

[Nieuwe oproep aan vrijwilligers](#)

[Ctrl-Alt-History: \(Digital\) Humanities meets AI](#)

[Nieuws over de leeszaal van het CegeSoma](#)

[Looted Art and the Art Market: Nazi Art Theft in Belgium, Europe, and its aftermath](#)

[De weerstanders door de sluikpers op het online platform Resistance in Belgium!](#)

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11